

KRUISWOORDPUZZELS OPlossen OF MAKEN?

OVER HET DIDACTISCH VERSCHIL TUSSEN CODEREN EN DECODEREN VAN TEKST

Een van mijn hobby's is een tijd lang het maken van kruiswoordpuzzels geweest. Ik was een jaar of 12 toen ik ermee begon. Ik zag het mijn vader af en toe doen en ik wilde dat ook. Maar hoe ik ook mijn best deed, het lukte me maar niet om een hele puzzel af te krijgen.

Wacht, dacht ik, als ik nu eens zelf een puzzel ga ontwerpen! Ik nam een vel ruitjespapier en begon. Het leek zo simpel: zelf de woordjes opschrijven en zelf mogen bepalen welke hokjes zwart zouden worden. En als dat klaar was, dan zou ik van al die woorden een omschrijving mogen bedenken. Dat leek me nog het leukste.

Maar ik moest mijn ambitie al snel opgeven. Een kruiswoordpuzzel maken bleek veel lastiger dan er een oplossen. Dus terug naar de basis. Terug naar eenvoudiger kruiswoordpuzzels dan die uit de krant van mijn vader. En dat werkte! Het puzzelboekje dat ik met mijn verjaardag kreeg was precies op mijn niveau. Ik ben nu 60 en ik kan 3-sterren puzzels oplossen. In wachtkamers nog steeds een aardig tijdverdrijf. Het zelf ontwerpen van kruiswoordpuzzels heb ik nooit kunnen leren. Maar daar is mee te leven.

l	e	t	t	e	r	s
e	n	e		r	a	p
z	e		b		p	o
e		b	a	d		n
n	o	e	d	e	l	s

Met leren lezen en schrijven is het eigenlijk net zo. Lezen is decoderen, is het oplossen van een puzzel: er staan letters en die letters hebben een betekenis, die moet ik zien te ontdekken. Het geven van leesles is niets anders dan enkel de deelvaardigheden van het lezen aanleren.

Stap 1 is weten waar je moet beginnen en welke kant je dan op moet. De leesrichting dus.

Stap 2 is het herkennen en verklanken van de letters. Best lastig want soms staan er twee tekens naast elkaar die samen één klank vertegenwoordigen. Het is dus handig om die dan maar eerst aan te leren... maar dat terzijde.

Stap 3 is het koppelen van de gevonden klanken tot een betekenisvol woord. Dit is het lastigste, want nu moeten er meerdere dingen tegelijk gebeuren: de klanken moeten in de goede volgorde worden onthouden, ze moeten auditief aan elkaar worden gekoppeld en tegelijkertijd moet dat een betekenisvol woord opleveren. Het helpt natuurlijk geweldig als er op dat moment een context is waarop je kunt anticiperen.

Stap 4 is alleen nog de check. Klopt het wat ik heb gelezen? Kan ik navertellen of aanwijzen wat ik te weten ben gekomen?

Als je dit zo overziet, dan is leren lezen niet echt ingewikkeld. Maar het is wel veel. Er zijn ruim dertig verschillende letterklankcombinaties en nog veel meer klankkoppelvarianten die de beginnende lezer met klanksynthese-oefeningen onder de knie moet zien te krijgen.

Het zml-onderwijs heeft mij geleerd dat kinderen sneller en beter leren lezen als we eerst alleen de deeltaalvaardigheden voor het leren lezen aanbieden.

Mijn vraag is nu waarom we dit principe niet ook toepassen in het reguliere onderwijs. Welke oefeningen en leermiddelen uit de onderbouw zouden dan overbodig worden? En wat doen we daar dan mee? Hoeveel extra tijd zou er dan overblijven om te kunnen spelen, te leren tekenen, trommelen in diverse ritmes of lekker zelf te lezen omdat je dat al kan?

REACTIES? MAIL VIA LEES-V-AARDIG@AGIEL-ORTHOPEDAGOGIEK.NL